

zaaknummer 2013 W 1128

29 oktober 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.D. Geraads, advocaat te Eindhoven,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Priesters van het
Heilige Hart van Jezus,

en

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum] overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Priesters van het
Heilige Hart van Jezus.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 21 maart 2014.

Op 8 mei 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van R.P. Baetens, advocaat van de congregatie.

Op 24 september 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. N.D. Geraads.

Namens de congregatie is verschenen [naam], waarnemend Provinciaal Overste van de congregatie met bijstand van mr. R.P. Baetens.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin van 11 kinderen. De ouders van klager waren gescheiden en de kinderen werden door moeder opgevoed. Moeder kon de situatie niet goed aan. Zij kon klager niet de baas. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat klager op last van de kinderrechter uit huis werd geplaatst. Zo kwam klager op 11 jarige leeftijd in [instelling] te [plaats] terecht.

In [instelling] moesten de jongens een keer per week, op zaterdag, douchen. De douches waren aparte douchehokjes met een deur ervoor. Aangeklaagde 2 surveilleerde tijdens het douchen. Dit deed hij door met een ladder op de muur van de douchehokjes te klimmen en daarover heen-en-weer te lopen, terwijl de jongens aan het douchen waren. Klager herinnert zich dat het in de beginperiode waarin hij in [instelling] verbleef ook regelmatig voorkwam dat aangeklaagde 2 voor de deur van het douchehokje stond om te inspecteren of klager zich wel goed gewassen had. Aangeklaagde 2 inspecteerde dan het hele lichaam van klager. Als aangeklaagde 2 vond dat klager zich niet goed gewassen had, ging hij klager zelf wassen. Hij waste klager uitgebreid en raakte daarbij steeds de penis en de schaamstreek van klager aan. Ook moest klager voorover bukken, zodat aangeklaagde 2 de billen en anus van klager kon wassen. Klager vond dit niet prettig. Van huis uit was klager niet gewend om door een man gewassen te worden. Klager vond het intimiderend dat aangeklaagde 2 hem ongevraagd aanraakte op intieme plekken. Na verloop van tijd begon klager uitvluchten te verzinnen om aan de wasbeurten van aangeklaagde 2 te ontkomen. Klager maakte bijvoorbeeld alleen zijn haren nat, zodat het leek alsof hij al gedoucht had.

Gedurende de eerste vijf maanden van het verblijf van klager in [instelling] is hij naar schatting 16 keer op de geschetste wijze door aangeklaagde 2 gewassen.

Aangeklaagde 2 was tevens de kapper van [instelling]. Eens in de zes à acht weken moesten alle jongens naar de kapper. Tijdens het knippen stond aangeklaagde 2 naast of voor klager. Hij reed/duwde tijdens het knippen van het haar van klager tijdens diens been aan.

Tijdens zijn verdere verblijf in [instelling] werd klager lid van de wandelclub. Aangeklaagde 1 leidde deze wandelclub. Op enig moment had klager tijdens het voetballen een blessure opgelopen aan zijn bovenbeen; hij meldde zich daarom af voor de wandelclub. Aangeklaagde 1 nodigde klager uit om bij hem in het cachot te komen. Aangeklaagde 1 zou dan iets op het been van klager smeren om de blessure te verhelpen. Klager ging hierop in. Op de kamer van aangeklaagde 1 begon aangeklaagde 1 de broek van klager uit te trekken. Klager moest gaan liggen. Terwijl klager ging liggen deed aangeklaagde 1 ook de onderbroek van klager uit. Vervolgens begon aangeklaagde 1 klager te masseren. Hij masseerde klager echter niet op de plek waar hij pijn had. Aangeklaagde 1 concentreerde zich op het kruis van klager en begon de geslachtsdelen van klager te masseren. Ook pakte hij de penis van klager vast en probeerde klager af te trekken. Klager had dit niet verwacht. Bij klager bestond geen enkele vorm van seksuele spanning, waardoor aangeklaagde 1 de penis van klager niet stijf kreeg. Hierop stopte aangeklaagde 1 met het betasten van klager en begon zichzelf te bevredigen in het bijzijn van klager. Nadat aangeklaagde 1 een orgasme had gekregen, mocht klager vertrekken.

Na deze ervaring met aangeklaagde 1 heeft klager zich afgemeld voor de wandelclub. Klager wilde niets meer met aangeklaagde 1 te maken hebben. Dit viel niet in goede aarde bij aangeklaagde 1, waarop deze klager begon te bedreigen. Hij zei tegen klager dat wanneer hij niet mee zou doen met de Vierdaagse, hij ervoor zou zorgen dat klager een jaar langer op [instelling] moest blijven. Voor klager was dit een reëel dreigement. Klager besloot alsnog mee te doen met de Vierdaagse, maar zorgde er wel voor dat hij op een andere slaapzaal sliep dan aangeklaagde 1.

Op enig moment is aangeklaagde 1 onderwerp geworden van een onderzoek naar seksueel misbruik. In deze periode ontving klager een brief van aangeklaagde 1, waarin stond dat klager onder geen beding over de 'massage' mocht praten met leden van de onderzoekscommissie. Ook stond in de brief dat klager de brief moest vernietigen, wat klager gedaan heeft.

Het misbruik door aangeklaagde 1 heeft eenmalig plaatsgevonden.

2.2. Klager heeft het altijd moeilijk gevonden om over het misbruik door de beide aangeklaagden te praten. Hij is bang om niet geloofd te worden.

Door het seksueel misbruik door de beide aangeklaagden heeft klager van jongs af aan voor zichzelf op moeten komen. Hij heeft het gevoel dat hij altijd alert moet zijn. Door anderen wordt klager ook wel als 'hard' omschreven. Voorts neemt klager altijd bewust afstand van kinderen, omdat hij bang is zelf iets verkeerd te doen.

De media-aandacht voor het seksueel misbruik binnen de R.-K. Kerk heeft ervoor gezorgd dat klager veel heeft (moeten) lezen over [instelling]. Hierdoor zijn bij hem veel herinneringen teruggekomen. Dit heeft ertoe geleid dat klager zijn klacht heeft ingediend.

2.3. Klager wenst met zijn klacht te bereiken dat de Congregatie en de R.-K. Kerk weten welke misstanden zich hebben afgespeeld binnen [instelling].

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Beide aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. Mr. Baetens, heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat tegen aangeklaagde 1 reeds veel klachten zijn ingediend en een aantal daarvan gegrond is verklaard. In de afgelopen jaren zijn veel aanwijzingen naar voren gekomen, waaruit volgt dat aangeklaagde 1 jongens in [instelling] seksueel misbruikte. Daarbij heeft klager in zijn klacht veel feitelijkheden genoemd die juist zijn. Zo had aangeklaagde 1 inderdaad de leiding over de wandelclub en heeft hij een waarschuwing gehad omdat hij in verband werd gebracht met seksueel misbruik. Ten aanzien van de klacht jegens aangeklaagde 1 bestaat voldoende algemeen steunbewijs. Het aangedragen specifiek steunbewijs is daarentegen minimaal, aldus mr. Baetens.

Ten aanzien van de klacht jegens aangeklaagde 2 heeft mr. Baetens allereerst aangevoerd dat het surveilleren tijdens het douchen en het wassen niet direct seksueel getinte handelingen zijn. De gang van zaken was destijds in andere internaten gelijk. Het fenomeen douche was toentertijd voor veel kinderen uit probleemgezinnen nieuw. Dat was een reden om deze kinderen na het douchen te controleren of hen te helpen met wassen. Na een tijdje begrepen de kinderen hoe het werkte en was controle en hulp niet langer nodig. Dit lijkt te stroken met de periode waarin klager zegt te zijn gecontroleerd en gewassen en past bij het beeld dat hij schetst van aangeklaagde 2. Ook de klacht betreffende het rijden tegen het been van klager tijdens het knippen van zijn haar, dient genuanceerd bekeken worden, aldus mr. Baetens. Aanrakingen tijdens het knippen impliceren niet gelijk dat sprake is van seksuele handelingen. Voorts heeft mr. Baetens aangevoerd dat er ter ondersteuning van de klacht van klager voor zover deze betrekking heeft op aangeklaagde 2 geen steunbewijs, ook niet in algemene zin, voorhanden is.

4. De beoordeling

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten betreffende aangeklaagde 1 moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer 57 jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 1 verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde 1 zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Aangeklaagde 1 heeft –onder het mom van een massage– de geslachtsdelen van klager betast en geprobeerd de penis van klager stijf te maken. Toen dat niet lukte heeft aangeklaagde 1 zichzelf in aanwezigheid van klager bevredigd totdat hij een orgasme kreeg. Die handelingen hebben eenmalig plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door een vijftal reeds gegrond verklaarde klachten jegens aangeklaagde 1, bij de Klachtencommissie bekend onder de nummers 2010T740, 2012T797, 2012T800, 2012T839(1) en 2013W1125(2). In al deze zaken werden de betreffende klagers in de kelder/het cachot van [instelling] door aangeklaagde 1 seksueel misbruikt, welk misbruik onder meer bestond uit het strelen van de geslachtsdelen en aftrekken.

Tenslotte heeft de Klachtencommissie acht geslagen op de schriftelijke verklaringen van de echtgenote van klager, waarin zij schrijft sinds juli 2006 op de hoogte te zijn van het misbruik door aangeklaagde 1.

Een en ander in onderling verband gezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 1.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 met misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie waarin klager verkeerde ten opzichte van aangeklaagde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik een jonge tiener. Aangeklaagde 1 was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde 1 is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Ambtshalve wijst de Klachtencommissie erop dat bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.7. In paragraaf 4.1. is vermeld wat volgens de Procedure onder seksueel misbruik moet worden verstaan. De Klachtencommissie zal alvorens aan een inhoudelijke beoordeling van de klacht betreffende aangeklaagde 2 toe te kunnen komen eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen vallen onder de definitie van seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure. De handelingen waarover klager klaagt hebben uit het volgende bestaan: Na het douchen controleerde aangeklaagde 2 of klager zich goed gewassen had. Als aangeklaagde 2 vond dat klager zich niet goed gewassen had, werd klager door aangeklaagde 2 nogmaals gewassen, waarbij klager ook de geslachtsdelen, billen en anus van klager waste. Tijdens het knippen van het haar van klager reed aangeklaagde 2 tegen het been van klager aan.

4.8. De Klachtencommissie stelt vast dat, naar de aard van de tijd, het in de internaten niet ongevoel was dat de nieuwe jongens na het douchen werd gecontroleerd en dat zij door de broeders werden gewassen, wanneer zij zichzelf naar het oordeel van de broeders niet goed gewassen hadden. Uit de klacht van klager komt naar voren dat hij gedurende de eerst vijf maanden van zijn verblijf in [instelling] ongeveer 16 keer door aangeklaagde is gewassen. Dit past bij het beleid dat men er destijds in de internaten op na hield. Dat klager het intimiderend en onprettig vond om door een broeder gewassen te worden op intieme plekken is op zichzelf onvoldoende om de gestelde gedragingen aan te merken als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. De Klachtencommissie is dan ook van oordeel dat de gestelde gedragingen niet vallen onder de definitie van seksueel misbruik, zoals opgenomen in artikel 1.3 van de Procedure.

4.9. Ten aanzien van de gedragingen tijdens het knippen van het haar van klager komt de Klachtencommissie tot eenzelfde oordeel. Klager stelt dat aangeklaagde 2 tegen zijn been aan reed/duwde terwijl aangeklaagde 2 voor of naast klager stond om zijn haar te knippen. De Klachtencommissie is van oordeel dat het niet ongebruikelijk is dat bij het knippen van iemands haar lichamelijk contact ontstaat met andere lichaamsdelen dan het hoofd, bijvoorbeeld doordat het been van wordt aangeraakt. Hetgeen klager stelt is - zonder dat omstandigheden zijn gebleken die in een andere richting wijzen - naar het oordeel van de Klachtencommissie niet te karakteriseren als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Klager is derhalve niet-ontvankelijk in zijn klacht ten aanzien van het gestelde seksuele misbruik gepleegd door aangeklaagde 2.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilige Hart van Jezus de klacht ten aanzien van aangeklaagde 1 gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Priesters van het Heilige Hart van Jezus de klacht ten aanzien van aangeklaagde 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 29 oktober 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.